

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor : SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Ion C. Filitti : *Gradele trebuie să fie legale de funcțiuni.*

I. Dumitrescu : In chestia unui caz privitor la tutelă.

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte dn Casație și Justiție S. III.* — Competință. — Modificarea ei (Direcția C. F. R. cu Herș Calmanovici).

Curtea de Apel din Iași S. I. — Citațiuni. — Interdicțiune. —

Mandat. — Curatelă. — Hotărâri pronunțate în țară străină (Radu Simulescu cu Obștea de cumpărare a moșiei Tețcani).

Tribunalul Ilfov S. I civ. cor. — Priv legiul ocult al Statului (S. Elias cu Primăria Municipiului București).

Mitiță Constantinescu : Părerii și discuțiuni. O anomalie care trebuie să dispară.

Bibliografie.

GRADELE TREBUE SA FIE LEGATE DE FUNCȚIUNI

Intr'o broșură publicată zilele acestea sub titlul „Câteva cuvinte asupra chestiunii înaintărilor la Inalta Curte de Casație“, d. Eugeniu P. Bănescu, Consilier la suprema instanță, ridicându-se împotriva asimilării primilor președinți de curți de apel cu consilierii curții de casație, reproduce părerea separată ce subsemnatul a formulat în această chestiune cu prilejul avizului dat de consiliul legislativ la 1928 asupra modificărilor legii de organizare judecătorească.

Ziceam în această părere : „Gradul și retribuția consilierilor Curții de casație trebuie să fie determinat de situația pe care Inalta Curte o are în Stat prin însăși menirea ei bine definită și prin principiul constituțional al separației puterilor. Această situație nu permite asimilarea magistraților unei alte instanțe judecătorești cu consilierii Curții de casație“.

Am reprodus apoi această părere în broșură tipărită la 1929, intitulată „Cum a fost înțeles Consiliul legislativ“ (la pag. 19), adăugând că „asimilări între funcționari cari, prin chiar funcțiile ce îndeplinesc în mod efectiv, nu stau pe aceeași treaptă, nu pot decât să fie arbitrar, să împiedice armonizarea salariilor și echivalarea funcțiilor, să încarce bugetul Statului și să scoboare prestigiul celor mai înalte demnități“.

Vox clamantis in deserto !

Sistemul nu numai că s'a menținut, dar s'a și extins.

D-l Bănescu arată că au grad și retribuție de consilieri de casație nu numai cei 10 prim-președinți de curți de apel, dar și 11 președinți și 17 consilieri de

curte, 5 prim președinți 2 președinți și un procuror de tribunal, adică 45 de asimilați.

Adaog că după acelaș sistem am ajuns să avem 92 judecători și un procuror de tribunal cu grad de consilieri de curțe de apel și 157 judecători și procurori de tribunale su grad de președinți de tribunale.

In aceste condițiuni nici salarizarea magistraților nu poate fi îmbunătățită de teama marelui număr al beneficiarilor prin asimilare.

Am arătat în menționata mea broșură (la pag. 18) că salarizarea membrilor Inaltei Curți în raport cu a altor înalți funcționari, a mers scăzând de la război încoace, și că atunci când, în sfârșit, s'a găsit de cuviință să se remedieze acestei situații, s'a recurs, de teama arătată mai sus, la formula „indemnității“ acordate membrilor Curții de Casație *în calitatea lor* de membri ai înaltei curți de justiție, formulă neîntemeiată și de altfel precară, pe urma căreia „indemnitatea“ este pusă în discuție la fiecare buget, iar salariul propriu zis rămâne tot nepotrivit cu situația ierarhică.

Tot astfel un prim președinte de tribunal, a căruia funcțiune mi se pare tot atât de importantă cât a unui colonel, este retribuit numai cât un locotenent-colonel, consilierii de curți de apel numai cât un colonel, președinții de secții ai acestor curți cel mult cât un general de brigadă fără gradații.

Decât asimilări și înaintări pe loc ar fi deci mai nimerit să se acorde funcțiunilor judecătorești o salarizare mai potrivită cu importanța lor, iar pentru prestigiul gradului, el să rămâe legat de funcțiune.

*

Dar, sistemul înaintării în grade și lefuri independent de funcțiunea ce efectiv se îndeplinește în stat nu se practică numai în magistratură. Voi mai da două exemple : Corpurile tehnice și corpul diplomatic.

Am moștenit din alte vremuri, când își avea rostul, un corp tehnic al inginerilor, care astăzi numai constituie decât un anahrouism. Intr'adevăr, se înțelege ca după cum pentru a ocupa unele funcțiuni ale statului se cer studii juridice, tot astfel pentru a ocupa altele să se ceară studii de inginer, dar nu se înțelege de ce pe când cariera funcționarilor cu studii juridice este legată de funcțiunile ce le îndeplinesc, aceea a func-

ționarilor cu studii de inginerie să se desfășoare într'un „corp tehnic“, în afară de funcțiunile lor efective. Nu se înțelege de ce, spre pildă, un director de serviciu, dacă este jurist, să fie retribuit ca director, iar un coleg al său, fiindcă este inginer, în loc de a fi retribuit tot ca director, să fie retribuit, spre pildă, ca inginer-sef, sau ca inginer inspector-general, pentru că a dobândit acest grad în „corpul tehnic“.

Și în această materie, în loc de a se curma un sistem învechit, el a fost extins. Astfel s'a organizat anii trecuți „un corp agronomic“. În loc de a se prevedea pur și simplu că studii agronomice sunt necesare pentru ocuparea unora din funcțiunile administrației centrale și exterioare a ministerului agriculturii, s'a creat un „corp“ după modelul celui ingineresc, în care se înaintază în grade și lefuri, independent de funcțiunea ce efectiv se îndeplinește.

În corpul diplomatic, deasemenea, de la război încoace, înaintarea la gradul de ministru plenipotențiar nu mai este legată de chemarea la conducerea efectivă a unui oficiu diplomatic al României. Se fac înaintări pe loc în acel grad, prin simple prevederi bugetare. Mai mult decât atât, pe când legea de organizare a ministerului prevede că „șefii misiunilor diplomatice“ pot fi recrutați și din afară de carieră, s'au văzut cazuri după război când până și din afară de personalul ministerului s'au făcut miniștri plenipotențiar numai prin numiri în locuri bugetare vacante.

În sfârșit de la gradul de ministru plenipotențiar Cl. II se poate înainta iarăși în mod automat, după un stagiul de 5 ani, la gradul de ministru plenipotențiar cl. I, indiferent dacă s'a condus sau nu o legațiune, și indiferent de importanța legațiunii ce s'a condus.

În consecință, deși România n'are decât 28 legațiuni, în bugetul ministerului de externe pe 1930 figurează 41 miniștri plenipotențiar din cari 18 de clasa I și 23 de clasa II.

*

Dar, d. Eugeniu Bănescu, în studiul d-sale, se mai plânge de „Asimilarea“ cu membri Curții de Casație a funcționarilor unor organe ale puterii legiuitoare sau executive: consiliul legislativ, comitet central de revizuire, curtea de conturi.

Aci însă nu mai este vorba de asimilare, ci de echivalare.

Această echivalare s'a făcut, din lipsă de alt criteriu la noi, pentru a acorda o altă situație ierarhică acestor organe.

În Italia s'a întocmit, la 1927, un regulament foarte minuțios pentru „ordinea de precădere“ a funcționarilor publici.

În Franța democratică, există, mai puțin amănunțit, decretul de la 1907, dat asupra propunerii lui George Clémenceau, pe atunci prin ministru, și intitulat „Des rangs et préséances“.

În Jugoslavia, funcțiunile statului sunt clasate în 9 categorii.

În câteși trei aceste țări, Curtea de Casație, Consiliul

de stat și Curtea de conturi sunt așezate pe aceeași treaptă.

La noi, s'a făcut o asemenea încercare, nereușită, prin legea armonizării salariilor de la 1927, pe care am criticat-o într'o broșură intitulată „Ierarhia funcțiilor, armonizarea salariilor și situația constituțională a Consiliului legislativ“ (extrasă din „Curierul Judiciar“ 1928).

Sunt de acord cu d-l Bănescu că se scoboară prestigiul membrilor înaltei curți prin echivalarea cu ei a membrilor comitetului central de revizuire. Într'adevăr, rolul acestui comitet se reduce la exercitarea unor atribuții ce un singur ministru i-a delegat, printr'o lege ordinară, discutabilă de altfel din punct de vedere constituțional și hotărârile lui sunt supuse cenzurei organelor judecătorești.

Dar, d-l Bănescu merge mai departe. Pune în aceeași categorie Consiliul legislativ și Curtea de conturi.

D-sa numește Curtea de Casație „cea mai înaltă autoritate în stat“. Trebuie complectat însă că este mai înaltă în ramura judecătorească și că se află și ea în interdependență față de ramura executivă și de cea legiuitoare.

De altă parte, în evoluția dreptului public al zilelor noastre spre un stat de drept, nu „puterea“ de constrângere poate determina importanța funcționarilor.

Constituția noastră atribue Curții de Casație, Consiliului legislativ și Curții de conturi, înaltul rol de a înfrâna și controla pornirile spre arbitrar, întemeiate fie pe ficțiune, fie tocmai pe noțiunea învechită de „putere“, a guvernelor și parlamentelor.

Activitatea celor trei instituții constituționale țintește astfel spre acelaș scop de o importanță covârșitoare pentru ordinea în stat,

Cât privește în special consiliul legislativ, el are rolul de a formula dreptul pe care instanțele judecătorești vor avea să-l aplice. Că preocuparea de a evita conflicte grave a împiedecat să se declare obligatorii avizele consiliului, că insuficiența educației politice reduce eficacitatea acestor avize, sunt considerații cari nu micșorează întru nimic rolul eminent al Consiliului de a îndruma evoluția spre primatul normelor de drept și spre o astfel de legiferare, încât organele judecătorești să nu fie silită a o declara inaplicabilă, știrbind prin aceasta prestigiul legii și al legiuitorului.

Există așa dar o strânsă corelație între rolul Inaltei Curți și acel al Consiliului legislativ, în slujba intereselor superioare și permanente ale țării, ceea ce trebuie să deștepte mai de grabă conștiința solidarității între cele două înalte instituții.

Mai cu adevărat jignitoare și pentru membrii Inaltei curți și pentru ai celor două instituții constituționale echivalate cu ea, este dependența situației lor de capriciile executivului.

Este destul a menționa amestecul executivului în comisiunile de recomandări, posibilitățile de arbitrar în salarizare, odată ce funcțiunile statului nu sunt clasate după importanță, lipsa oricăror norme de precădere individuală față cu funcționarul ramurei executive,

chemarea membrilor acestor corpuri să îndeplinească și alte însărcinări străine de menirea lor constituțională.

Salariul propriu zis al președinților Curții de Casație este intermediar între al inspectorilor generali de armată și al comandanților de corpuri de armată, iar salariul consilierilor curții mai mic decât al acestora din urmă.

Dacă s'ar ajunge și la noi la o grupare a funcționarilor, sunt de acord că primul președinte al Inaltei curți ar trebui să aibă precădere asupra miniștrilor.

Mi se pare însă tot atât de evident că dacă nu cu precădere, cel puțin pe o treaptă cu miniștrii ar trebui să fie așezat primul președinte al instituției chemate prin constituție să colaboreze cu puterea legiuitoare (Rege și parlament) și să-și formuleze, în deplină neatârnamare, aprecierile asupra proiectelor de legi, fie pornite din inițiativă parlamentară, fie întocmite de guvern ca deținător de fapt al atribuțiilor legislative ale Regelui.

Mi se pare, deasemenea, cu toate că hotărârile curții de conturi sunt supuse în unele cazuri recursului în casație, că tot pe o treaptă cu miniștrii ar fi și locul primului președinte al instituției menite să controleze gestiunea financiară a miniștrilor, urmașul ministrului de altă dată al controlului.

Este locul să relev că dispoziția întemeiată ce s'a luat de curând priu noua lege de organizare a Curții de conturi, ca primul președinte al acesteia să depună jurământul dinaintea M. S. Regelui, se cade să fie extinsă și asupra primilor președinți de la Curtea de Casație și de la Consiliul legislativ, ca o afirmare a independenței față de guvern în care cele trei instituții trebuie să-și îndeplinească menirea constituțională.

Cât privește pe primii președinți de curți de apel, a căror situație a provocat și articolul d-lui Bănescu și pe acesta al meu, socotesc să ei îndeplinesc în ramura judecătorească o funcție echivalentă cu aceea a comandanților de corpuri de armată în ramura militară, sau a rectorilor universităților în ramura învățământului.

Printre anomaliile care împiedică armonizarea salariilor și funcționarilor, voi mai semnala, în încheiere, că subsecretarii de stat sunt retribuiți ca și miniștri și că directorii ministeriali, deși funcționari executivi subordonați guvernului, li s'a atribuit grad de subsecretari de stat și prin acesta salarii de miniștri.

*

Sistemul grupării funcționarilor în categorii sau clase, după importanța lor, ca în Italia și Jugoslavia. are avantajul că asigură funcțiunilor decretate egale, salarii și situații ierarhice egale și că îngrădește posibilitatea de a năpăstui sau favoriza pe unele în dauna altora, după capriciile ministeriale.

Orice funcțiune nouă se așează apoi și ea, după importanța ei, într-una din categoriile sau clasele existente.

O grupare rațională ar fi cu puțință și la noi dacă s'ar simplifica pe următoarele baze: trei ierarhii pa-

rale, pentru funcțiunile din ramurile executivă, legiuitoare¹⁾ și judecătorească; desființarea asimilărilor între funcțiuni subordonate; desființarea înaintărilor pe loc, cu excepție numai pentru carierele care nu oferă alte perspective; desființarea corpurilor tehnice și a gradelor ce nu sunt legate de funcțiuni efective; încadrarea funcțiunilor din serviciile exterioare ale ministerelor și din instituțiile dependente de ministere, în treptele ierarhice ale administrațiilor centrale.

*

Nu știu dacă se va pune vre-odată ordin în haos și dacă „claritatea latină” va sfârși prin a triumfa. Sigur este că sistemul actual nu duce decât la oberarea bugetului și la deprecierea funcțiilor.

Vom ajunge în curând în situația din ajunul desființării rangurilor de boerie, când, după vorba lui Chesar Bolleac, se îmulțiseră.

serdarii ca măgarii
și pitarii ca țânțarii

Ioan. C. Filitti
Consilier permanent
la Consiliul legislativ

IN CHESTIA UNUI CAZ PRIVITOR LA TUTELA

În numărul 7—8 al revistei DREPTUL din acest an, Domnul Chiril Alimănescu consilier la Curtea de Apel din București, tratează în articolul său „un caz privitor la tutelă” ipoteza unor minori al căror tată moare după divorț iar mama (fosta soție) lipsește din țară pentru mai mult timp.

Domnia sa opinează pentru instituirea unei tutele provizorii și recomandă — în consecință — ca cu ocazia modificării Codului Civil, să se adauge la titlul X un Articol cu următoarea cuprindere:

„În caz de lipsă din țară a tutorelui legal pe un timp mai scurt de un an, Tribunalul va numi minorilor din membrii consiliului de familie un tutore provizoriu”. etc. etc.

Mai departe Domnul Alimănescu socotește, că dacă soluția tutelei provizorii nu este cea mai juridică este însă cea mai practică, căci pune în mod logic și echitabil interesul minorilor mai pe sus pe cât ori ce altă preocupare.

Foarre adevărat: Interesul minorilor trebuie să fie mai pe sus de ori ce altă preocupare.

Prin urmare mama lipsind și punând alte interese mai pe sus de interesul minorilor, este foarte firesc ca ea să decadă din tutela legală, instituindu-se minorilor o tutelă dativă în toată puterea cuvântului, care să fi fost cerută de un membru apropiat al familiei.

Domnul Alimănescu crede — după cum am arătat

1) Ca o dovadă izbitoare de nesocotirea principiilor constituționale și de ipeotrofie a executivului, citez că printr'un decret lege din 1918 președii corpurilor legiuitoare au fost asimilați cu miniștrii. (Colecția legilor, vol. II p. 90)

mai sus — că tutorele să fie numit *din membrii consiliului de familie*.

Socotesc că Domnia sa comite o mică greșală, întru cât în tutela legală nu există-obligator un consiliu de familie, el putând lua ființă numai pentru cazurile când legea cere consultarea lui.

Așa dar, problemul s'ar putea rezolva astfel :

Secția tutelară a Tribunalului sau Judecătorul de ocol (după cazuri) lând act de intervenția celor interesați — care vor trebui să dovedească ca mama neglijează interesele minorilor — să institue un consiliu de familie, din mijlocul căruia să fie ales tutorele, pe care Tribunalul (sau Judecătorul) să'l confirme. — Acest procedeu ar putea fi privit și ca o sancțiune pentru cazul când mama (tutorea legală) pune alte interese mai pe sus de interesele minorilor.
Câmpina 11 Martie 1931.

I. Dumitrescu

Avocat

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența de la 23 Octombrie 1930

Președinția D-lui Șt. Mladoveanu, președinte

Dirrecția generala a C. F. R. cu Herș Calmanovici

COMPETINȚĂ. — MODIFICAREA EI. — AFACERI IN CURS DE JUDE CARE. — PRIMA INSTANȚĂ. — APEL. — ART. 316 PR. CIVILĂ. — ART. 34, 5 ȘI 63 DIN LEGEA ACCELERĂRII.

Cu toate că potrivit art. 59 din legea accelerării judecăților, acțiunile a căror valoare este cuprinsă între 5.000 — 50.000 lei sunt date în competența judecătorului de ocol, ca primă instanță, totuși asemenea acțiuni dacă au fost judecate de tribunal ca instanță primă, conform legilor cari erau în rigoare, vor merge în apel la Curte, chiar după punerea în aplicare a legii de accelerare, în virtutea principiului celor două grade de jurisdicțiune și pe baza dispozițiilor art. 63 din această lege, potrivit căreia procesele pendinte se vor judeca de instanțele la care se găsesc, după competența lor.

No. 1409. — Admis recursul făcut de Căile Ferate Române în contra deciziei Curții de Apel din Iași S. II cu No. 44/928 în proces cu Herș Calmanovici.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de către C. F. R., în contra deciziei Curții de Apel Iași Secția II a, Nr. 44/928;

Având în vedere că, din decizia atacată cu recurs, se constată că intimatul Hers Calmanovici expediind din gara Bacău 15.000 kgr. fasole cu destinația gara Galați, în stația de destinație s'a constatat o lipsă de 3420 kgr., și că pentru acest motiv a chemat în judecată pe recurenta înaintea Tribunalului Bacău, care prin sentința Nr. 4/925 i-a admis acțiunea, în lipsa recurteii, iar prin sentința dată Nr. 5/927, dată asu-

pra opoziției făcute de aceasta din urmă, a menținut prima hotărâre;

Că, făcând recurenta apel în contra acestei ultime sentințe, Curtea de Apel prin decizia atacată cu recurs, i-a respins apelul ca inadmisibil, motivând că în urma legii accelerării din anul 1925, acțiunile sub 50.000 lei intentate de Tribunal anterior acestei legi, se judecă tot de Tribunal, însă în primă și ultimă instanță, deoarece prin efectul legii Tribunalul a înglobat în competența sa ambele instanțe;

Având în vedere că recurenta își întemeiază recursul pe violarea art. 63 din legea accelerării și exces de putere, săvârșite de Curte prin aceea că greșit i-a respins apelul ca inadmisibil, deoarece potrivit textului de mai sus, acțiunile sub 50.000 lei rămân a se judeca de Tribunale în primă instanță și cu apel la Curte;

Considerând că atât art. 316 proc. civilă, cât și art. 34 din legea pentru accelerarea judecăților din 1925, consacră principiul celor două grade de jurisdicție, stabilind că sentințele Tribunalelor ca primă instanță de fond, sunt susceptibile de apel; că, derogările dela acest principiu sunt de strictă interpretare și ele nu pot rezulta decât din o dispozițiune expresă a legii, care, acolo unde a înțeles să mărginească desbaterile unor cauze numai în fața unei singure instanțe de fond, arată în mod precis;

Considerând că deși prin art. 59 legea pentru accelerarea judecăților se prevede că acțiunile de o valoare de 5000 până la 50.000 lei sunt de competența judecătorului de ocol în primă instanță, cu drept de apel la Tribunal, totuși prin art. 63 aceeași lege dispune că procesele aflate pendinte în fața Tribunalelor se vor judeca mai departe de instanțele la cari se găsesc; că prin niciun text, legea nu arată că aceste procese au a se judeca în primă și ultimă instanță de Tribunale; că, dar, în lipsă de o dispozițiune formelă în acest sens, nu se poate — pe cale de interpretare, cum greșit procedează Curtea de apel în speță, — să se priveze părțile de beneficiul celor două grade de jurisdicție și să li se refuze dreptul de apel pe care ele îl dobândesc principal, din momentul intentării acțiunii;

Considerând că prin art. 59 al legii pentru accelerarea judecăților, legiuitorul din 1925 fără a intenționa să suprimă dreptul de apel, nu a făcut decât să lărgească competența judecătorilor de ocoale pentru afacerile noi introduse, în ce privește afacerile pendinte, ele urmând a fi judecate conform art. 63 de către instanțele la cari se găsesc în prim sau ultim resort, după competența ce li s'a atribuit de legea în vigoare la data intentării acțiunii;

Că astfel fiind, urmează că în speță, Curtea de Apel numai cu exces de putere și cu violarea textelor de mai sus, a putut respinge ca inadmisibil apelul recurent;

Că, dar motivul de casare fiind întemeiat, recursul urmează a fi admis.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I-a

Audiența de la 22 Decembrie 1930

Președinția D-lui D. Volanschi, Prim-Președinte

Radu Simulescu cu Obștea de cumpărare a moșiei Tețcani

CITAȚIUNI. — ACȚIUNI ÎN ANULAREA UNUI CONTRACT DE VÂNZARE ÎNCHEIAT DE SĂTENI CONSTITUIȚI ÎN OBȘTE. — ART. 74 PR CIVILĂ.

INTERDICȚIUNE. ACT ÎNCHEIAT ÎNAINTE DE PRONUNȚAREA INTERDICȚIEI ȘI DE PUBLICAREA HOTĂRĂREI. — DACĂ NE POATE ANULA PE MOTIV DE SMINTEALĂ. — ART. 435, 437 ȘI 948 C. CIVIL. — ART. 303 C. CIV. FRANCEZ.

MANDAT. — STAREA DE SMINTEALĂ A MANDANTELUI. — DACĂ TREBUE VERIFICATĂ DE TERȚII. — ART. 1532 C. CIVIL.

CURATELĂ. — ÎNFIINȚAREA EI DUPĂ LEGEA ELVEȚIANĂ. — DACĂ FACE SĂ REZULTE PERDEREA DREPTURILOR CIVILE. — ART. 374 COD. CIVIL ELVEȚIAN.

HOTĂTĂRI PRONUNȚATE ÎN ȚARĂ STRĂINĂ. — CAPACITATEA PĂRȚILOR. — DACĂ NECESITĂ ÎNCUVINȚAREA EXEQUATURULUI. — ART. 374 PR. CIVILĂ.

MANDAT. — ÎNCETAREA MANDATULUI. — CONTRACTĂRI FĂCUTE CU TERȚII DE BUNĂ CREDINȚĂ. — ART. 1557 ȘI 1558 C. CIVIL.

ALIENAT. — ACTE FĂCUTE DE O PERSOANĂ INTERNATĂ CONFORM LEGII ALIENATIILOR DIN 1894.

1° Scopul urmărit de legiuitor prin legea din 11 Februarie 1904 pentru modificarea art. 74 pr. civilă, fiind acela de a simplifica și ușura procedura în acțiunile cari ar rezulta din contractele de vânzare încheiate în cazul prevăzut de lege, se aplică în mod general atât în acțiunile ce izvorăsc din contract cât și în acele ce au de obiect anularea contractului, nefiind nici o rațiune ca atunci când se cere anularea unui contract de vânzare pentru lipsă de consimțământ, reclamantul să fie obligat să recurgă la procedura complicată a citațiunilor individuale.

2° Prin faptul suprimării art. 503 din cod. civ. francez, urmează că în sistemul codului nostru civil, pentru anularea actelor încheiate anterior pronunțării interdicției și publicării hotărârei, este necesar ca acel care cere anularea, să dovedească starea de alienație mintală în momentul precis al încheierii actului, nefiind deci suficient de a se stabili numai că la o epocă anterioară și posteroară încheierii contractului, partea era atinsă de o psihoză incompatibilă cu posibilitatea unui consimțământ conștient, pentru a se putea trage concluzia existenței acestei stări și în momentul facerii actului, mai ales că momentele lucide în cursul unei boli mintale sunt admise de codul civil prin art. 435, de doctrină și de jurisprudență.

3° Din principiile cari cârmuesc materia mandatului, nu rezultă că terții sunt obligați de a cerceta starea mintală a mandantului, verificând nu numai conținutul procurei, dar și faptul dacă actele juridice la cari se referă prin mandat corespund sau nu realității, de oare-ce o astfel de obligațiune ar face imposibilă contractarea prin mandatar în cazul când mandatul ar conține unele clauze afară de acea privitoare la actul ce urmează a fi

încheiat și ar aduce grave prejudicii terților de bună-credință.

4) Potrivit art. 392 cod. civil elvețian, autoritatea tutelară poate să institue o curatelă, când un major nu poate pentru cauză de boală, absență sau alte cauze asemănătoare să lucreze într-o afacere urgentă, nici să desemneze el însuși un reprezentant, astfel că simpla dovadă a punerii unui major sub curatelă, fără arătarea motivelor cari au determinat punerea sub curatelă, nu face să rezulte că acea persoană a încetat de a avea exercițiul drepturilor civile.

5) Hotărârile pronunțate în străinătate asupra stărei și capacității persoanelor, pot fi admise și în cazul când nu emană de la jurisdicțiunea națională a părților fără a fi nevoie a se recurge la o instanță de exequator, judecătorii având însă îndatorirea de a verifica acea hotărâre și de a nu-i acorda aplicațiunea în cazul când nu s'a îndeplinit o prescripțiune de ordine publică cerută de legea națională a părților.

6) Potrivit art. 1557 și 1558 c. civil, în caz de moarte a mandantului sau când există una din cauzele cari desființează mandatul, contractările mandatarului cu al treilea persoane de bună credință rămân valabile, astfel că în asemenea cazuri buna sau rea credință a mandatului este indiferentă, buna credință a terților fiind suficientă pentru ca actul încheiat să rămână valabil.

7) Anularea actelor făcute de o persoană internată conform legii alienațiilor din anul 1894, nu poate avea loc de cât în condițiunile dreptului comun.

No. 169. Respins apelul făcut de către Radu Simulescu în calitate de tutore al interdicției Maria A. Franc în contra sentinței civile cu No. 104 bis din 9 Aprilie 1929 a Tribunalului Roman în proces cu Obștea de cumpărare a moșiei Tețcani și Rene Franc.

S'au ascuitat D-nii avocați Petre Sion pentru apelant, P. Manoliu și I. Leatris pentru intimați și d-l procuror de secție N. Buzea în concluziuni pentru respingerea apelului.

Curtea,

Având în vedere apelul declarat de către Dr. Radu Simulescu domiciliat în Roman, în calitate de tutore al interdicției Maria A. Franc, în contra sentinței Tribunalului Roman Nr. 104 bis din 9 Aprilie 1929; prin care: „Respinge ca nefondată acțiunea făcută de Dr. „Radu Simulescu din Roman, curatorul interdicției Maria A. Franc prin petiția înregistrată la Nr. 17477/1928, „în contra lor: Giurgi Chiriac Ghercă, Mihai P. Doboș „și Petre Anton Martin Pârțac, toți din Comuna Răchiteni Județul Roman, pentru anularea actului de „vânzare autentificat de acest Tribunal la Nr. 497/1920. „Obligă pe Dr. Radu Simulescu curatorul interdicției „Maria A. Franc a plăti lui Giurgi Chiriac Ghercă,

„Mihai P. Doboș și Petre Anton Pârțac suma de 1000
— una mie — lei cheltueli de judecată și opt mii
lei onorar de avocat după tarif.

„Respinge ca nefondate cererile de chemare în ga-
ranție făcute de Mihai P. Doboș prin petiția înreg.
la Nr. 19769/1928, Giurgi Chiriac Ghercă prin petiția
înreg. la Nr. 19770/1908 și Petre Anton Martin Pârțac
prin petiția înreg. la Nr. 19771/1928 în contra D-rei
„Renée Franc.

„Obligă pe Mihai Doboș, Giurgi Chiriac Ghercă și
„Petre Anton Martin Pârțac a plăti fiecare câte 1000
— una mie — lei cheltueli de judecată D-rei Re-
„Franc, plus opt mii lei cheltueli de judecată, Giurgi
„Chiriac Ghercă una mie șase sute lei Mihai Doboș
„și una mie șase sute lei Petru Anton Martin Pârțac
„onorar de avocat după tarif“ ; precum și apelul de-
clarat Giurgi Chiriac Ghercă, Mihai P. Doboș și Petre
Anton Pârțac domiciliați în Comuna Răchiteni Județul
Roman în contra aceleași sentințe ;

Având în vedere actele aflate la dosarul cauzei
precum și concluziunile părților ;

Având în vedere că Dr. Radu Simulescu, în cali-
tatea indicată mai sus, prin petițiunea din 23 Iunie
1928 a intentat acțiune în contra Obștiei de Cumpă-
rare a moșiei Tețcani, din Comuna Mircești Județul
Roman, reprezentată prin mandatarii ei Giurgi Chiriac
Ghercă, Mihai P. Doboș și Petru Anton Martin Pârțac,
care reprezenta Obștea, după cum rezultă din actul
autenticat de Tribunalul Roman sub Nr. 497/1920,
și personal contra acestora ca cumpărători ; că, prin
această acțiune se cere anularea actului de vânzare
a moșiei Tețcani din Județul Roman Comuna Mircești,
și să fie obligată Obștea precum și părții arătați mai
sus, să delese mandantei sale moșia prevăzută în actul
de vânzare ;

Având în vedere că, motivul pe care se întemeiază
acțiunea este că : moșia a fost vândută Obștiei de
către D-l avocat Al. Mustea, în baza procurii făcută
la Lausanne (Elveția) la 9 Aprilie 1919, în ziua de 11
Martie 1920, când s'a făcut actul de vânzare, Maria
Franc era pusă sub interdicție încă înainte cu nouă
luni, că dânsa suferea de alienație mintală, atât atunci
când s'a dat procura, precum și când s'a încheiat ac-
tul de vânzare ;

Că, așa fiind, Maria Franc n'a putut contracta va-
labil, căci consimțământul său era inexistent în mo-
mentul contractării ca și în acel a dărei procurii ;

Având în vedere că, prin actul de vânzare auten-
tificat de Tribunalul Roman la Nr. 497 din 11 Martie
1920, Alexandru Mustea avocat din Roman în calitate
de procurator al Mariei Franc, a vândut d-lor Giurgi
Anton Pârțac, Anton V. Bogliș, ambii săteni din co-
muna Răchiteni Jud. Roman și celorlalți săteni notați
în act în număr total de 79 ; parte din moșia Tețcani
Comuna Mircești în întindere de 241 hectare, cu pre-
țul de 800.000 lei ;

Că, prin art. 3 al contractului se prevede că cumpă-
rătorii aleg ca mandatari conform art. 74 pr. civ. pe

Giurgi Chiriac Ghercă, Mihai P. Doboș și Petrea An-
ton Martin Pârțac ;

Având în vedere că apelantul Dr. R. Simulescu în
calitate de tutore al interdictei Maria Franc susține că
greșit Tribunalul a hotărât că acțiunea a fost rău în-
dreptată în contra Obștiei reprezentată prin cei trei
mandatari, și în consecință greșit Tribunalul a judecat
acțiunea și o respinge numai față de Giurgi Chiriac
Ghercă, Mihai P. Doboș și Petre Anton Martin Pârțac ;

Având în vedere că prin legea din 11 Februarie
1904 prin care s'a modificat dispozițiunile art. 74 pr
civ., se institue o procedură specială în ceiace privește
modul de reprezentare a Obștelor în justiție ; astfel
când locuitorii săteni în număr de cinci sau mai mulți
vor cumpăra în mod divizat sau nedivizat un imobil
rural, toate actele de procedură pentru tot ce privește
aceste contracte se vor face pe numele Obștiei acelor
locuitori conform art. 75 al. II pr. civ. iar Obștele
acestea vor fi reprezentate în justiție, în toate jude-
cățile ce ar isvorî din zisele contracte față de vân-
zător, prin unul sau trei mandatari însărcinați cu acea-
sta chiar prin acele contracte.

Având în vedere că, scopul urmărit de legiuitor
prin legea din 1904 a fost de a simplifica și ușura
procedura în acțiunile ce ar rezulta din contractele de
vânzare încheiate în cazul prevăzut de lege ; că dis-
pozițiunea art. 74 pr. civ., nu poate fi interpretată în
mod restrictiv, deoarece nu e logic a se distinge, dat
fiind scopul legii, între acțiunile ce isvorăsc din con-
tract, și acele ce au de obiect anularea contractului,
pentru motivul că rațiunea de simplificare a procedu-
rei rămâne aceiași în ambele ipoteze ; că n'ar fi
rațional că atunci când se cere anularea unui contract
de vânzare pentru lipsa de consimțământ, reclamantul
să fie obligat să recurgă la procedura complicată a
citațiunilor individuale ;

Că, după cum s'a arătat mai sus prin însuși con-
tractul de vânzare s'a stipulat că alegerea mandata-
rilor Obștiei se face conform art. 47 pr. civ. că, prin
urmare, mandatarii aleși prin contractul de vânzare
au dreptul să reprezinte Obștea în acțiunea în anu-
lare introdusă de către tutorele interdictei Maria Franc,
că în consecință acțiunea este bine îndreptată în con-
tra lor, și deci incidentul ridicat de Obște, asupra
acestui punct urmează a fi respins ca nefondat ;

Având în vedere că prin al doilea motiv de apel
se susține că : Maria Franc care a dat procura lui
Alexandru Mustea, procură legalizată la 10 Aprilie
1919, la judecătorul de pace din Lausanne (Elveția)
și în baza căreia A. Mustea a vândut moșia Tețcani,
Obștiei, la epoca dărei acelei procuri era dementă,
deci se găsea în stare de incapacitate naturală de a
contracta, și în consecință, pe baza art. 948 c. civ.
cere ca să se hotărască că actul este inexistent pen-
tru lipsă de consimțământ ; că, după sistemul codului
nostru civil judecătorul poate, atunci când dovada cu
martori este admisibilă, să decidă pe simple indicii și
prezumțiuni lăsate la aprecierea sa, că dementul nu
avea uzul rațiunii când a făcut actul dovedind că și

Înainte și după facerea actului era în stare de demență.

Având în vedere că, Maria Franc, prin procura din 10 Aprilie 1919, legalizată de către judecătorul de pace din Lausanne (Elveția) autoriză pe Al. Mustea avocat să vândă și să cumpere în numele său imobile.

Că, în baza acestei procure, A. Mustea a încheiat actul de vânzare a moșiei Tețcani din 11 Martie 1920 despre care s'a vorbit mai sus, și a cărui anulare se cere;

Având în vedere că chestiunea care urmează a fi examinată de către Curte, este a se ști dacă pentru a se putea obține anularea actului de vânzare pentru lipsă de consimțământ, trebuie să se facă dovada alienației mintale a vânzătoarei în momentul precis al încheierii actului; sau este suficient a se stabili această stare mintală, la o epocă anterioară și posterioară datei încheierii contractului, pentru a se induce apoi starea de psihoză în momentul în care s'a încheiat contractul;

Având în vedere că după codul civil hotărârea prin care s'a pronunțat interdicțiunea își produce efect din ziua când a fost publicată, că toate actele făcute în urma publicațiunii de interdicție sânt de drept socotite ca fără ființă (art. 437 c. civ.);

Având în vedere că codul nostru a suprimat art. 503 cod. civ. francez după care actele anterioare interdicțiunii vor putea fi anulate, dacă cauza interdicțiunii exista notoriu la epocă când aceste acte au fost făcute;

Că, prin urmare, prin suprimarea acestui text, în sistemul codului nostru civil, pentru anularea actelor încheiate anterior pronunțării interdicțiunii și publicării hotărârei, este necesar că acel care cere anularea să dovedească starea de alienație mintală în momentul precis al încheierii actului, că în acest caz se aplică dispozițiunea art. 948 c. civ., că deci urmează că trebuie să se facă dovada că în momentul încheierii actului, partea se afla într'o stare psihică de incapacitate de fapt, care excludea un consimțământ valabil dat; că, în consecință nu este suficient de a se stabili că la o epocă anterioară și posterioară încheierii contractului, partea era atinsă de o psihoză care nu e compatibilă cu posibilitatea unui consimțământ conștient, pentru a se trage concluzia existenței acestei stări în momentul facerii actului;

Având în vedere că tribunalul Roman prin jurnalul din 27 Noembrie 1928, a admis dovada cu martori pentru a se stabili că Maria Franc se afla în stare de alienație mintală în momentul când a dat procura și când s'a făcut actul de vânzare, și că cumpărătorii au avut cunoștință despre această stare;

Având în vedere că martorul Constantin Balaiș a declarat că a observat că înainte ca Maria Franc să plece în străinătate, dânsa nu era în toate mințile, aceasta era în anii 1914—1915, nu se știe însă sigur anti; că a primit scrisori dela Maria Franc, pe când nu se afla în țară, care scrisori erau în totul incoherente; că în 1916 a primit o telegramă care i a făcut aceiași impresie. În August 1916, când D-rele Franc s'au

întors din străinătate, s'a dus cu ele la avocatul A. Mustea, unde se afla și Flor, acolo D-rele Franc au spus că mama lor suferă de alienație mintală și că a fost pusă sub interdicție; că declarația martorei Ruxanda C. Balaiș e în acelaș sens, în ce privește starea mintală a Mariei Franc; că, martora adaugă că atunci când s'au întors D-rele Franc din străinătate, au venit sătenii cari au cumpărat moșia D-nei Maria Franc, însoțiți de preotul Bogliș, care i-a spus că D-na Franc e nebună; că nu știe însă de unde Bogliș avea cunoștință despre acest fapt; că martorul Emilian Flor arată că după plecarea D-nei Maria Franc în străinătate în anul 1914, a fost în corespondență cu dânsa, din care a constatat o lipsă de consecvență, mania persecuției și mania religioasă; că înainte de a veni D-rele Franc în țară a primit dela dânsa o scrisoare, prin care se plâneau că mama lor este grav bolnavă, că a făcut acte desordonate, din care cauză au fost nevoite s'o interneze; că, în luna August 1919 s'au întors din străinătate, iar D-șoara a spus față fiind și A. Mustea că mama sa se află în stare de alienație mintală;

Având în vedere că tutorele Mariei Franc a cerut înaintea Curții o prelungire a dovezii cu martori, pentru a stabili starea de demență a acesteia în momentul când a dat procura lui A. Mustea, adică la data de 10 Aprilie 1919, precum și starea sa mintală anterior și posterior acestei date, precum și cunoștința lui A. Mustea și a reprezentanților Obștiei despre starea de alienație mintală, cât și despre punerea ei sub curatelă în Elveția; că prin Jurnalul Nr. 430/1930, Curtea a admis dovada cerută; că pentru ascultarea martorilor domiciliați în Lausanne, Curtea a adresat o comisiune rogatorie Tribunalului Lausanne (Cantonul de Vaud);

Având în vedere că înaintea Curții au fost audiați martorii Ruxanda Balaiș și Leon Sculy Logodety, care mențin declarațiile pe care le-au făcut la Tribunal, și care au fost relatate mai sus; că martora Ruxanda Balaiș adaugă că în cursul tratativelor de vânzare reprezentanții Obștiei au aflat dela D-șoara Franc că mama sa era nebună și internată într'un ospiciu; iar martorul Leon Sculy Logodety spune că a asistat la convorbirile eare au avut loc între D-șoara Franc și trei săteni, despre care i s'a spus că sunt delegații Obștiei, cărora D-ra Franc le-a comunicat că mama sa este internată în Elveția, dar nu-și amintește, dacă atunci s'a pronunțat cuvântul de nebunie, dar c'a avut impresia că sătenii sunt în curent;

Având în vedere că la Tribunalul Lausanne au fost ascultați, conform comisiunii rogatorii, Paul Demiéville și Max Wertheimer;

Având în vedere că P. Demiéville profesor onorific la Facultatea de medicină din Lausanne a dat următorul răspuns: că a îngrijit ca medic pe Maria Franc cu mai multe luni înainte de 10 Aprilie 1919.

Dânsa suferea de o boală cronică incurabilă, care se manifesta prin mania persecuției, idei de mărire, delir mistic și halucinații, consideră că la data îndi-

cată, era absolut neresponsabilă, și incapabilă de a aprecia înțelesul actelor sale; că Dr. P. Demiéville a dat și un certificat cu data de 29 Aprilie 1923, prin care își exprimă aceeași părere.

Martorul Max Wertheimer, bijutier, declară că, a constatat cu mai multe luni înainte de luna Aprilie 1919 că Maria Franc prezenta semne de deranjare mintală. Este convins că la 10 Aprilie 1919 ea nu știa ce face;

Având în vedere că din analiza declarațiilor martorilor ce au fost relatate mai sus, nu se constată că Maria Franc se afla în stare de alienație mintală în momentul când a dat procura și în acel când s'a încheiat actul de vânzare — Maria Franc fiind în Elveția la acele epoce, martorii C. Balais și Ruxanda Balais nu puteau avea cunoștință directă despre starea ei psihică. Dâșii se referă la relațiile pe care le-au dat D-rele Franc; că Max Wertheimer se referă la starea anterioară procurei, iar credința pe care o are despre starea de spirit din momentul procurei nu poate constitui o dovadă;

Din declarația martorului Dr. Paul Demiéville nu rezultă că dâșul a examinat pe Maria Franc în ziua când a dat procura, singura constatare care ar fi fost concludentă, consideră însă că la acea dată era absolut iresponsabilă; că Dr. P. Demiéville face operă de expert prin ultima sa afirmație, pe când dâșul a fost admis numai ca martor — Martorul mai spune că la acea epocă era internată într'un azil de alienație, de unde copii ei au scos o în contra avizului medicilor.

Având în vedere că apelantul a prezentat certificatul eliberat de Dr. Preisig profesor de psihiatrie la Universitatea din Lausanne, din care se constată că Maria Franc a stat în azilul din Cery de la 29 Mai până la 1 Iunie 1919, că era atinsă de o boală mintală cronică cu idei de persecuție și delir mistic.

Având în vedere că Dr. C. Roux profesor de chirurgie și ginecologie la Universitatea din Lausanne, prin declarația medicală din 19 August 1928 arată că a luat parte direct la internarea Doamnei Maria Franc, la data de 14 Iunie 1919; Dr. C. Roux nu se pronunță asupra naturei boalei de care suferea Maria Franc; că Dr. Rochaz prin certificatul din 26 Iunie 1919 spuné că internarea D-nei Maria Franc este absolut justificată de starea bolnavei; fără a descrie boala de care suferea;

Având în vedere că Dr. Preda la 21 Decembrie 1927 a declarat că Maria Franc este o hipomaniacă cu idei delirante paranoice, că boala sa cronică a adus și o ușoară scădere a facultăților sale intelectuale;

Având în vedere că aceste declarații nu constată starea mintală la data procurei, că prin urmare după cum s'a arătat mai sus nu sunt concludente;

Având în vedere că apelantul pentru a învedera starea mintală a D-nei Maria Franc se raportează la două scrisori emantate de la aceasta și anume: scrisoarea din 27 Iulie 1918 adresată Ministrului României din Elveția, și scrisoarea din 9 Septembrie 1918 adresată fiicei sale.

Având în vedere că aceste scrisori sunt cu mult anterioare procurei și actului de vânzare, astfel că nu pot constitui o dovadă despre starea mintală a Mariei Franc la epocile confecționării actelor cari fac obiectul discuțiunii;

Având în vedere că apelantul a susținut că în boala mintală de care suferă Maria Franc, psihiatria nu admite existența de remisiuni adică atenuarea simptomelor bolii într'o anumită măsură, nici intermisiuni adică reînțoarcerea completă la starea normală între două accese de nebunie, nici momente lucide, adică suspendarea completă și temporară a simptomelor boalei, atunci când demența este starea cronică; că pentru a documenta această părere invoacă pe Dr. E. Régis, Précis de Psychiatrie ed 1906,

Având în vedere că Dr. H. Codet, Psychiatrie ed. 1926, invocat de către apărătorul Obștiei, afirmă că luciditatea este compatibilă cu turburări mintale profunde, că poate să existe remisiuni; că în demență paranoică, se pot produce remisiuni care pot fi destul de prelungite (pag. 33, 90, 116);

Având în vedere că din faptele expuse rezultă că momentele lucide și remisiunile nu sunt excluse de știința psihiatriei; că intervalele lucide, în cursul unei boli mintale sunt admise de codul civil art. 435, de doctrină și de jurisprudență.

Că prin urmare cu argumentul invocat de apelant nu se poate stabili starea de demență a Mariei Franc, la data procurei și la acea a încheerii actului de vânzare;

Având în vedere că din faptele examinate nu se constată că Maria Franc se afla în stare de alienație mintală atunci când a dat procura precum și la data când s'a încheiat contractul de vânzare;

Având în vedere că Maria Franc a fost pusă sub interdicție după cum se constată din sentința Tribunalului Roman No. 91 din Februarie 1928 deci posterior încheerii contractului a cărui anulare se cere;

Având în vedere că prin petițiunea de apel se susține că dovada demenței D-nei Maria Franc rezultă din chiar actul a cărui anulare se urmărește și din chiar procura dată avocatului A. Mustea; că prin concluziile puse înaintea Curții nu s'a susținut de cât că dodada demenței rezultă din procură;

Având în vedere că examinându-se conținutul actului de vânzare nu rezultă întru nimic starea de demență; că dealtfel acest act a fost redactat de către procurator;

Având în vedere că'n cea ce privește conținutul procurei se afirmă că dovedește o completă confuziune și incoerență, cea ce evidențiază că Maria Franc nu-și da seamă de ceia ce făcea;

Având în vedere că procura cuprinde 9 aliniate, că din modul cum este redactată nu rezultă nici un indiciu că autoarea procurei se afla în stare de alienație mintală în momentul când a conceput de scris textul procurei; se susține însă că conține clauze care i.u corespund în realitate cu situațiunile juridice pe care le vizează; astfel spune să se convoace consi-

liu de familie, pe când fiica sa Renée Franc devenise majoră; se dă mandat pentru a se încasa suma de 50.000 lei provenită din vânzarea unui imobil, care se cuvine ca succesiune fiicelor sale; că acest imobil a fost vândut posterior de către fiicele sale; că se vorbește despre plata unei taxe de succesiune, fapt care de asemenea nu corespunde cu realitatea;

Având în vedere că prin procură se prevede convocarea consiliului de familie; că deși Renée Franc era majoră la data procurii, totuși nu se poate deduce că convocarea consiliului de familie se referă la dânsa, din momentul ce părâți susțin că Alice Franc, a doua fiică era minoră, cea ce apelantul n'a contestat; că chiar dacă s'ar admite că s'a referit la Renée Franc, faptul poate constitui o dovadă că Maria Franc nu cunoștea data majorității după codul civil, că această eroare nu poate fi considerată ca o dovadă că dânsa se afla într'o stare psihică de inconștientă;

Având în vedere că s'a mai susținut că dă mandat să se facă arendarea de pământ, când moșia era arendată până la 1923 și când știa că A. Mustea încă de la 22 Septembrie 1915, avea procură pentru arendare;

Având în vedere că faptul de a fi dat procură pentru arendarea unei moșii cu 4 ani înainte de expirarea contractului, nu poate fi considerată ca dovada unei stări de alinație mintală, de asemenea o astfel de concluzie nu poate fi trasă din împrejurare că A. Mustea avea o procură mai veche pentru încheierea acestui act; e posibil ca Maria Franc să fi uitat desgre existența acelei procuri, și o lacună a memoriei nu poate fi interpretată ca o stare de demență; că poate însă c'a voit să dea o nouă procură;

Având în vedere că Renée Franc și Alice Franc aveau un drept de succesiune asupra jumătății din imobilul rămas de la defunctul I Franc; că Alice Franc fiind minoră, mama sa în calitate de tutrice avea dreptul să primească prețul vânzării, că dacă asupra acestei chestiuni Maria Franc nu se exprimă în mod precis, este însă posibil să se fi referit la prețul ce ar rezulta din vânzare;

Că față cu împrejurările expuse, chiar dacă a comis o eroare, totuși nu este suficient pentru a se deduce starea mintală pretinsă de apelant; de asemenea dacă va fi făcut o eroare în ce privește taxele de succesiune;

Având în vedere că s'a mai susținut că Maria Franc nu are noțiunea exactă a cuvintelor, că pentru dânsa moșia sau pământul nu este un imobil, ci imobil este numai casa;

Având în vedere că prin procură se spune precis „să cumpere și să vândă în numele meu imobile“, prin un aliniat care se referă la vânzarea unei case întrebuințează cuvântul de imobil; că atunci când autoriză să arendeze spune: să facă arendare de pământ, că din acest mod de a se exprima să se deducă concluziunea că Maria Franc a înțeles că noțiunea de imobil se aplică numai la case este inadmisibil din punct de vedere logic, de oare ce din textul procurii

nu reese că Maria Franc a întrebuințat un cuvânt într'un sens care să nu fie propriu; că terții care contractează nu pot fi ținuți de conținutul noțiunilor altfel de cum este cunoscut în limba comună;

Având în vedere că din principiile care cărmuesc materia mandatului nu rezultă că terții sunt obligați de a cerceta starea mintală a mandantului verificând numai conținutul procurii, dar și faptul dacă actele juridice la care se referă prin mandat corespund realității, de oarece o astfel de obligațiune ar face imposibilă contractarea prin mandatar în cazul când mandatul ar conține unele clauze, afară de aceea privitoare la actul ce urmează a fi încheiat și ar aduce grave prejudicii terților de bună credință;

Având în vedere că apelantul a mai invocat următorul motiv de apel; că chiar în ipoteza când Maria Franc, a putut să dea un mandat valabil avocatului A. Mustea, și când în baza aceluși mandat, ar fi avut dreptul să vândă moșia, acest mandat a încetat potrivit art. 1552 c. civ. prin faptul punerii D-nei Maria Franc sub curatelă în Elveția, punerea sub curatelă anterioară vânzării moșiei;

Având în vedere că pentru a dovedi că Maria Franc a fost pusă sub curatelă, apelantul se referă la o declarațiune a judecătorului Ocolului Lausanne (Elveția) prin care certifică că la data de 17 Iunie 1949 că Walther Roux director al Clinicii din Lausanne, a fost numit de judecătoria de pace curator al Mariei Franc că în ședința din 20 Septembrie 1921, Curtea a decis ridicarea definitivă a curatelei; precum și la copiile legalizate de pe se. tințele de punere sub curatelă;

Având în vedere că conform art. 392 cod. civ. Elvețian autoritatea tutelară poate să institue o curatelă, când un major nu poate, pentru cauză de boală, absență sau alte cauze asemănătoare a lucra într'o afacere urgentă, nici a desemna el însuși un reprezentant: că afară de cazurile prevăzute de art. 395 c. civ., curatela nu atrage pierderea exercițiului drepturilor civile (Virgile Rossel Code civil Suisse Ed. 3 pag 96 nota 2); că din documentele relatate mai sus, nu rezultă motivul care a determinat punerea sub curatelă, pentru a se putea ști dacă intră în cazurile prevăzute de art. 395, care singure au ca consecință pierderea exercițiului drepturilor civile;

Că prin urmare nu este stabilit că prin punerea sub curatelă, Maria Franc a încetat de a avea exercițiul drepturilor sale civile;

Având în vedere că conform art. 397 cod. civ. elvețian, procedura constituirei curatelei este aceeași ca și în materie de interdicție, că numirea curatorului nu este publicată de cât în cazul când autoritatea tutelară judecă această publicațiune oportună;

Având în vedere că hotărârile pronunțate în străinătate asupra stării și capacității persoanelor, pot fi admise și în cazul când nu emană de la jurisdicțiunea națională a părților, că această soluție se justifică pe principiu menținerii ordinii publice; că aceste hotărâri pot să aibă efect fără ca să fie nevoie a se recurge la o instanță de esecuator; că totuși instanța de judecată

poate să verifice hotărârea pronunțată în străinătate, și a nu-i acorda aplicațiune în cazul când nu s'a îndeplinit o prescripțiune de ordine publică cerută de legea națională a părților, precum ar fi publicațiunea hotărârei, că după cum s'a spus hotărârea de interdicțiune trebuie publicată pentru a fi opozabilă terților; că sentința de punere sub curatelă nefiind publicată nu poate fi opozabilă terților;

Având în vedere că art. 1552 c. civ. prevede printre cauzele de stingere a mandatului, interdicțiunea mandantului, că acest text se referă la schimbările de drept a stărei mandantului, că dacă mandantul este atins de alienație mintală, fără a fi pus sub interdicțiune, mandatul nu încetează, pentru motivul că textul nu permite această interpretare;

Că, dacă s'ar admite încetarea mandatului, ar rezulta consecința că terții ar fi obligați să verifice starea mintală a mandantului, fapt care ar constitui o grea piedică pentru reprezentarea prin procură;

Că, prin urmare este nefondat motivul întemeiat pe faptul constituirea curatelei;

Având în vedere că s'a mai obiectat de către apelant lipsa de publicitate a hotărârei de curatelă, presupunând că publicațiunea ar fi obligatorie, această lipsă nu poate fi opusă de terții de rea credință, cari ar voi să beneficieze de lipsa de publicație spre a valida acte făcute de rea credință cu interzisul, că Obștea deși a cunoscut boala, internarea și punerea sub curatelă a D-nei Maria Franc, totuși a contractat cu A. Mustea, că dacă punerea sub curatelă nu și-ar produce efecte în România, starea de demență de fapt, chiar dacă n'ar fi existat în momentul când s'a făcut procura, dar a survenit posterior, ea a adus ca consecință încetarea mandatului pentru că a fost fraudă, de oarece atât mandatarul A. Mustea precum și mandatarul Obștiei cunoșteau că D-na Franc era demență concertul fraudulos se întemeiază pe interesul ce aveau și cumpărătorii și mandatarul ca să închee actul de vânzare;

Având în vedere că din dispozițiunile cuprinse în art. 1558 și 1557 c. civ. reese că în caz de moarte a mandantului, sau când există una din cauzele care desființează mandatul, sunt valide contractările mandatarului cu al treilea persoane, care sunt de bună credință; că în acest caz buna sau reaua credință a mandatarului este indiferentă; buna credință a terților este suficientă pentru ca actul încheat să rămână valabil;

Având în vedere că apelantul pentru a face dovada relei credințe a mandatarilor Obștiei s'a referit la declarațiile martorilor a căror declarațiuni au fost reproduse mai sus; că Ruxanda Balaiș a arătat că preotul Bogliș i-a spus că Maria Franc e nebună și că în cursul tratativelor de vânzare reprezentanții Obștiei au aflat de la D-șoara Franc că mama sa era nebună; că martorul L. Sculy a spus că a fost față la convorbirile dintre D-șoara Franc și mandatarul Obștiei, cărora le-a comunicat că mama sa este internată în Elveția, că nu-și amintește dacă s'a pronunțat cuvântul

de nebunie; dar a avut impresia că sătenii sunt în curent;

Având în vedere că preotul Bogliș nu este mandatar al Obștiei; că declarațiile martorilor au avut loc după 10 ani de la evenimentul pe care-l relatează, că o mărturie e cu atât mai puțin exactă cu cât e făcută după o trecere de timp mai mare, că mărturisirea făcută după 10 ani nu poate prezenta garanție de veracitate; că în afară de această considerație nu este verosimil ca D-șoara Franc în timp ce trata vânzarea să se facă, să comunice reprezentanților Obștiei că proprietara moșiei e în stare de demență; iar pe de altă parte nu este admisibil ca mandatarul Obștiei să fi contractat dacă ar fi știut că Maria Franc suferă de alienație mintală;

Având în vedere că buna credință a mandatarilor Obștiei fiind stabilită, este inutil de a se examina dacă mandatarul D-nei Franc era de bună sau rea credință;

Având în vedere că apelantul susține că poate trage o prezumție de fapt despre starea de spirit a Mariei Franc din împrejurarea că a fost internată, deși legea noastră nu conține o dispozițiune analoagă cu cea cuprinsă în art. 39 a legii franceze din anul 1838;

Având în vedere că după acest text, actele făcute de o persoană internată într'un stabiliment de alienație, pe timpul cât a fost reținută, fără ca interdicțiunea să fi fost pronunțată sau cerută, vor putea fi atacate pentru cauze de demență conform art. 1304 c. civ. fr.; că legea română asupra alienațiilor din anul 1894 nu cuprinde o astfel de dispoziție, că prin urmare anularea actelor făcute de o persoană internată conform acestei legi nu poate avea loc de cât în condițiunile ce au fost definite mai sus;

Având în vedere că din faptele expuse rezultă că apelul declarat de către Radu Simulescu în calitate de tutore al interdicteii Maria Franc, nefiind fondat, cătă a fi respins ca atare;

Statuând și asupra cererii de cheltueli de judecată formulată de intimați. Curtea, apreciind fixează suma de 5000 lei pentru această instanță, ce urmează să o plătească apelantul Radu Simulescu în calitatea sa de tutore al interdicteii Maria Franc;

Pentru aceste motive redactate de D-l Prim Președinte respinge.

Semnați: *D. Volanschi, Dem. Gervescu, M. Cățichi.*

Tabla de materii pe anul 1930 a apărut și se trimite abonaților în curent cu plata abonamentului.

Se pune în vederea abonaților în restanță de a grăbi achitarea sumelor datorite pentru completarea colecțiilor.

TRIBUNALUL ILFOV S. I civ. cor.

Audiența de la 17 Februarie 1931

Președinția D-lui M. Manolescu, Judecător

S. Elias cu Primăria Municipiului București și alții

PRIVILEGIUL OCULT AL STATULUI. — ÎNTINDEREA LUI. — ART. 24 DIN LEGEA PENTRU PERCEPEREA ȘI URMĂRIREA VENITURILOR PUBLICE.

PRIVILEGIUL OCULT AL STATULUI. — ÎNTINDEREA LUI NUMA ASUPRA AVEREI IMOBILE A DEBITORULUI. — ART. 24 DIN LEGEA PENTRU PERCEPEREA ȘI URMĂRIREA VENITURILOR PUBLICE CU MODIFICĂRILE DIN DECEMBRIE 1929.

1° Potrivit art. 24 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, astfel cum a fost modificat la 1929, Statul având un privilegiu ocult asupra averii imobiliare a debitorilor săi, dar numai pentru impozitele directe puse asupra venitului imobilului urmărit, urmează că pentru plata taxelor successorale cari în nici un caz nu se pot confunda cu impozitele directe asupra venitului imobilului urmărit, Statul nu poate avea nici un privilegiu, de cât sub condițiunea conservării lui prin efectul formalității inscripțiunei prevăzută decondica civilă.

2° Prin modificarea din Decembrie 1929 a vechiului text al art. 24, din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, se limitează privilegiul ocult al Statului numai asupra averii imobile a debitorului și deci numai asupra sumelor ce ar rezulta din vânzarea silită a imobilului iar nu și asupra veniturilor lui, cari sunt la libera dispozițiune a proprietarului, până în momentul când dreptul real de garanție (privilegiul) se exercită prin urmărirea imobilului — dresarea comandamentului — a cărui transcriere trebuie să fie anterioară datei perceperii sau cesionării venitului.

No Admisă acțiunea intentată de către S. Elias în proces cu Primăria Coraunei București.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile de fata intentată de reclamantul S. Elias, cu petițiunea înreg. la Nr. 48706/930, în contra pârâtei Primăria Municipiului București.

Având în vedere susținerile părților actele și lucrările dela dosarul cauzei ;

Având în vedere că reclamantul S. Elias cu petițiunea înreg. la Nr. 48706/930, cheamă în judecată pe pârâta Primăria Municipiului București prin reprezentantul sau legal spre a fi obligată la plata sumei de lei 156.250, ce reprezintă jumătate din chirie pe semestrul Octombrie 1930, — Aprilie 1931, pentru imobilul din București strada Cometa Nr. 49, ce a fost cezionată de Maria Magdalena născuta Gutzu căsătorita Cotacli și de Banca de Efecte Lombard.

Având în vedere că în fapt este constant ca între primăria Municipiului București și Doamna Gutzu în

calitate de tutoare legală a celor două fice ale sale a intervenit un contract, prin care Primăria lua cu chirie imobilul situat în București str. Cometa Nr. 49, proprietatea minorilor, în schimbul unei chirii anuale de 625.000 lei, plătită semestrial.

Că în timpul executării contractului, una din cele două fice minore, devenită majoră se căsătorește cu Nicolae Cotacli și ulterior cezionază Băncii de Efecte și acțiuni prin act de cesiune autentic, comunicat Primăriei la 3 Ianuarie, 1929, rata creanței de 156.250, reprezentând dreptul de chirie pe semestrul Octombrie 1930, — Aprilie 1931.

Ca mai târziu, cezionarea Banca de Efecte și acțiuni, cedează aceiași creanță reclamantului S. Elias cesiune deasemenea autentică și comunicată debitoarei cedată, Primăria Municipiului București la 29 Martie 1930, adică cu șase luni înainte de data exigibilității creanței.

Având în vedere că la ziua scadenței cezionarului reclamant prezentându-se la Primărie pentru a i se efectua plata, aceasta refuză sub cuvânt ca între timp suma ar fi fost poprită de fisc, pentru impozite și taxe datorate de către proprietatea imobilului închiriat, ceiace îl determină să intenteze acțiunea de față.

Având în vedere că din examinarea actelor dela dosarul cauzei se constată într'adevăr ca prin adresele din 17 Septembrie 1930, și 2 Octombrie 1930, s'au sechestrat în mâinile Primăriei Capitalei toate sumele ce ea datora cu titlu de chirie pe semestrul imediat următor.

Considerând însă, că la data când a avut loc această sechestrare de venituri fără a mai discuta validitatea ei sub raportul formelor întrebuintate, creanța debitorului urmărit era eșită din patrimoniul său, încă cu un an și șapte luni mai înainte, deci sub acest raport urmărirea alterior întreprinsă de fisc nu ar mai putea fi opozabilă reclamantului cezionar sub cuvânt ca acesta ar fi un „având cauză“ al cedentului poprit concursul dintre creditorul urmărit și creditorul cezionar al aceluiași debitor comun regulându-se după anterioritatea datei dobândirii dreptului, potrivit principiului „prior tempore potior jure“.

Considerând că în ceiace privește privilegiul ocult al Statului, invocat de către partea pârâtă, este a se ține în seamă, textul modificat al art. 24 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, potrivit căruia Statul are privilegiul asupra averii imobiliare a debitorilor săi, dar numai pentru impozitele directe puse asupra venitului imobilului urmărit și cari nu sunt mai vechi de trei ani.

Că, în speță, din însăși adresa fiscalului, către Primăria Capitalei, cu data de 2 Octombrie 1930, cât și din procesul-verbal cu data de 15 Septembrie 1930, se constată că soții Niculae Cotacli, autori inițiali ai drepturilor reclamantului, sunt urmăriți pentru plata taxelor successorale până la concurența sumei de lei 246.351 taxe successorale cari în nici un caz nu se pot confunda cu impozitele directe asupra veniturilor imobilului urmărit; și deci, pentru plata cărora Statul

nu poate avea nici un privilegiu, decât sub condițiunea conservării lui prin efectul formalității inscripțiunii prevăzută de condica civilă ;

Că, pentru aceiași considerațiune nici art. 4 din legea pentru urmăriri nu-și găsește aplicarea în speță acel text referindu-se deasemeni numai la impozitele datorate de proprietate, iar nu și la taxele succesoriale.

Că, de altfel, prin legea din Decembrie 1929, modificându-se radical vechiul text al art. 24, se limitează privilegiul Statului care înainte se întindea asupra întregii averi a debitorului mobilă și imobilă, numai asupra averii imobile a debitorului, deci numai asupra sumelor ce ar rezulta din vânzarea silită a imobilului iar nu și asupra veniturilor lui, cari, este de principiu, sunt la libera dispozițiune a proprietarului, până în momentul când dreptul real de garanție (privilegiul) se exercită prin urmărirea imobiliară, (dresarea comandamentului) a cărui transcriere trebuie să fie anterioară datei perceperei sau cezionării venitului; că, în asemenea condițiuni și întrucât în speță nu se constată că Statul să fi început cel puțin a exercita o urmărire a imobilului în realizarea pretenției sale creanțe privilegiată, urmărire care să fi produs imobilizarea veniturilor viitoare ale imobilului, prin efectul transcripțiunii anterioare a comandamentului prealabil, și deci să fi fost opozabilă și cezionarului reclamant, obiecțiunile ridicate de părâta Primăria Capitalei, trebuiesc înlăturate, acțiunea apare astfel fondată și cată a fi admisă ca atare.

Pentru aceste motive, admite.

Semnat: *M. Manolescu.*

PĂRERI ȘI DISCUȚIUNI

O anomalie care trebuie să dispară !

În urma modificării din 26 Ianuarie 1930, a art. 148, din legea pentru organizarea judecătorească, mai mulți judecători din Tribunal au fost avansați pe loc a gradul de consilier de Curte și funcționează cu acest grad pe lângă diferite tribunale din țară. Cum însă cele lalte articole din sus zisa lege au rămas nemodificate, a rămas nelămurită chestiunea; cine va prezida complexul Tribunalului în caz când în complex va intra președintele secțiunii alături de un judecător cu gradul de Consilier.

Astăzi toți președinții de Tribunal, bazați pe art. 18, al. 2, din sus zisa lege, în cazul de mai sus, își arogă dreptul de a prezida complexul Tribunalului, deși sunt în grad inferiori judecătorilor-Consilieri;

Această procedare jicnește cu atât mai mult pe acești din urmă magistrați și le micșorează prestigiul, cu cât această procedare o socotim că este în afară de lege pentru următoarele motive :

1) Art. 18 al 2, din zisa lege, prevede cazul când în complex va intra un președinte efectiv și un judecător de Ocol cu gradul de consilier de Curte și este oare rațional că în acest caz să prezideze președin-

tele efectiv, pentru că este de presupus că el cunoaște mai bine lucrările tribunalului de cât un judecător de ocol. Această rațiune nu mai există în cazul când complexul este format de un președinte efectiv și de un judecător de tribunal mai mare în grad, că este de presupus că acest din urmă cunoaște ce-l puțin tot atât de bine lucrările tribunalului ca și președintele efectiv.

2) Art. 15 din sus zisa lege spune că numai drepturile de privighere și de Administrație sunt exercitate, în caz de lipsa președintelui, de judecătorul cel mai vechi în gradul cel mai înalt, dar nu spune nimic în cece privește prezidarea complexului de judecată ;

3) Nu trebuie a se confunda dreptul de privighere și de administrație al președintelui efectiv, cu dreptul de a prezida complexul tribunalului, căci incontestabil că dreptul de administrație al tribunalului va fi exercitat în totdeauna pe președintele efectiv — aceasta o spune și art. 12, al. ultim din lege — pe când prezidarea complexului nu o poate face de cât judecătorul de tribunal cu gradul de consilier, „care este de presupus că este magistrat și mai vechi și mai cu experiență de cât președintele efectiv“.

4) Art. 19, din regulamentul serviciului interior al tribunalelor, prevede că magistrații sunt obligați a intra și eși din ședi..ță în ordine erarchică ; ori, din moment ce regulamentul, prin acest articol, îi dă dreptul judecătorului cu grad de consilier să intre în ședință înaintea președintelui efectiv, incontestabil că și prezidarea complexului se cuvine lui.

Pentru a se evita jicniri și animozități între Magistrați, — cece fatal aduce scăderea prestigiului magistraturei, — credem că cu ocazia actualei modificări a legii de organizare judecătorească, ar fi bine a se stabili cu certitudine drepturile judecătorilor de tribunal cu grad de consilier de Curte, când intră în complexul de judecată alături de președintele efectiv al secției.

Mitiță Constantinescu
Craiova

BIBLIOGRAFIE

A apărut :

„Contractul în favoarea terților“

Studiu de drept civil român și de drept civil comparat, opera inedită a defunctului *Aurel P. Zeuleanu*, fost conferențiar de drept civil la Facultatea de Drept din Iași, publicată de către soția sa.

Această remarcabilă monografie de 700 pagini a fost dată la iveală, după îndemnul savantului fost profesor al Facultății de Drept din Paris și fost consilier la Casația Franceză, *Ambroise Colin*, lucrare pe care el o califică de savantă.

Prețul de vânzare este de 550 lei, contra ramburs la D-na *Elena Zeuleanu, Parcul 11 Iunie, Craiova.*